

Іваненко Валерія Сергіївна,
здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету
менеджменту Миколаївського національного аграрного університету

СТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ ТА ЕФЕКТИВНИХ СИСТЕМ ЗАХИСТУ УРАЗЛИВИХ ГРУП ПРАЦЮЮЧОГО НАСЕЛЕННЯ

Вирішення проблем, пов'язаних із потребами незахищених груп працівників натикається на різні перепони. Загальноприйнятого визначення терміну «незахищений працівник» не існує, але тих, хто часто стикається з нестабільною зайнятістю та незадовільними умовами праці у деяких нормативних та інших документах широко використовується таке позначення. Ті, хто часто стикається з такими проблемами, як: нестабільна зайнятість, низька заробітна плата, небезпечні умови праці, примусова праця, трудові мігранти та працівники, які живуть із ВІЛ/СНІДом, нерідко страждають від дискримінації в тій чи іншій формі.

Такі працівники не обмежуються якимось одним сектором зайнятості [1, с. 49]. Найчастіше вони працюють у неформальній економіці. При цьому працівники мають низку загальних для себе характеристик, таких як:

а) незахищеність, яка пов'язана зі статевою приналежністю або віком, це жінки, молоді працівники віком до 18 років, діти, які не досягли мінімального віку для прийому на роботу. На робочому місці, незахищеними від певних ризиків можуть бути працівники похилого віку, які можуть бути більш схильними до травм;

б) працівники, які є маргіналізованими в економічному, політичному та соціальному плані (примусова праця, трудові мігранти);

в) працівники, які працюють в умовах ізоляції (домашні працівники, окремі категорії працівників аграрного сектору, представники етнічних меншин);

г) працівники, які піддаються дискримінації, психосоціальному тиску, несправедливому поводженню та утиску (особи з обмеженими фізичними можливостями, ті, хто живе з ВІЛ/СНІДом);

д) працівники, які виконують брудну, принизливу людської гідності та небезпечну роботу: будівництво, видобувна промисловість, сільське господарство, рибальство (трудова мігранти). В силу своєї природи такі роботи пов'язані з підвищеною небезпекою і працівники наражаються на ризик, нещасні випадки і захворювання [2, с. 4];

е) працівники, які погано організовані;

є) працівники, які працюють у неформальній економіці – у такій сфері трудове законодавство часто не діє, служби інспекції праці не мають повноваження інспектувати подібні робочі місця [3, с. 70].

В поліпшенні умов праці таких працівників важливу роль могли б грати, як державні, так і національні організації роботодавців та працівників. Але у більшості випадків вони представляють сектори з формальною зайнятістю, саме цих секторів, а не тих, де профспілки відсутні.

В таких секторах працівники залишаються незахищеними. Зазвичай, першочергову увагу інспектори праці приділяють підприємствам з формальною економікою. Там простіше та результативніше працювати з роботодавцями та організованими групами працівників, ніж із важкодоступними підприємствами, які не мають профспілкових організацій [4, с. 14].

На умови праці незахищених працівників у неформальній економіці державні інспектори праці мають лише обмежений вплив. Для поліпшення умов праці таких працівників необхідно використовувати інші, прямі й непрямі засоби впливу, за допомогою яких можна досягти цього у короткостроковій перспективі.

У довгостроковій перспективі необхідний вплив трудового законодавства на всіх працівників та всі робочі місця, які мають негативний вплив на здоров'я персоналу [5, с. 67]. Для цього потрібна жорстка політична стратегія та прагнення до змін за повної підтримки всіх

соціальних партнерів. Як приклад, національне законодавство про соціальний захист верст населення, спрямованого на захист конкретної групи незахищених працівників.

Із розширенням сфери дії вітчизняного законодавства, щодо незахищених працівників необхідно розширювати повноваження інспекцій праці (Держпраці) та збільшувати їхні ресурси для впливу на негативні ситуації та невідповідності, які пов'язані з соціальним захистом. Необхідні умови при яких державні інспектори могли перевіряти ті робочі місця, де можуть перебувати незахищені працівники для здійснення у необхідних випадках правозахисних дій, також з метою видачі відповідних рекомендацій щодо забезпечення належних, здорових умов праці та соціального захисту. Тільки так можна гарантувати незахищеним працівникам гідні умови праці, які належать їм за правом [6, с. 286].

Отже, наявність сильної політичної волі до змін та добре налагоджена взаємодія та співпраця між міністерствами та державними службами, такими як: міністерство праці, освіти, соціального забезпечення та іншими буде мати важливе значення. В даному випадку йде мова про інспекторів праці, роботодавців, працівників, громадські організації, які здійснюють свою діяльність на місцевому рівні. Розробка відповідної соціальної політики буде мати особливе значення для незахищених груп працівників.

Список використаних джерел:

1. Kurepin V., Lyamar O. (2024). Assessment of the State of Personnel Safety of Agricultural Enterprises with the Help of Relevant Performance Indicators. *Modern Economics*, 43(2024), 41-50. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V43\(2024\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V43(2024)-06).

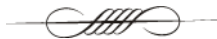
2. Курепін В. М. Ознаки якісної оцінки ризиків на підприємстві. *OSHAgro – 2024* : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30 вересня 2024 р.). Київ, 2024. С. 3-5. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18902>.

3. Іваненко В.С. Залучення фахівців сторонніх служб для проведення оцінки ризиків на робочому місці // *OSHAgro – 2023* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 69-71. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15935>.

4. Соколюк-Орел Д. А. Організаційна структура та стратегічне управління ризиками на об'єктах господарювання. *OSHAgro – 2024* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30 вересня 2024 року). Київ : МОН України, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Науково-виробничий журнал «Охорона праці», Європейське співтовариство з охорони, 2024. С. 12-15. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18906>.

5. Іваненко В. С., Курепін В. М. Наближення національного законодавства до міжнародних норм з питань безпеки праці // *OSHAgro – 2023*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 66-69. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15934>.

6. Лазіс М. І. Європейський підхід до управління безпекою та здоров'ям працівників підприємств. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 285-288. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18926>.

Ковтун Олена Миколаївна,

*доцент кафедри кримінального та адміністративного права Академії адвокатури України,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ (У КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ)

Рашисти безжально знищують середовище нашого існування, завдаючи непоправної шкоди українському довкіллю. На сьогодні шкода, завдана довкіллю внаслідок війни, вже